

ג'ואל דיאז-פורטר

המכונה די. ג'יי עריק

מאנגלית: גלעד מאירי

הופכים שולחנות

לעור התוף

בְּתַחֲלָה אֶחָז בְּמַחַט

כְּמוֹ בֵּיד אֶהוֹבְתָךְ

הַנִּמְךְ אוֹתָהּ לֹאֵט

תֵּן לְשׁוֹנָה

לְלַחֵךְ אֶת אֶזְנוֹ הַתְּקֵלִית

אֶחָד כֶּךָ עֵבֵד

אֶת הַבֵּיטִים הַמְתוֹקִים

לְכָלוֹב בְּעֵמֶק

הַגְּרוֹב

צָחַק עַל אֲנָשִׁים

שֵׁשׁ לָהֶם בְּקִשׁוֹת

אֵיזָה שֶׁף הָיָה מְסֻכִּים

שְׁסוֹעֵדִים יִכְתִּיבוּ לוֹ

אֶת הַמְתַּאֲבָנִים

לְתַפְרִיט?

צְעִירִים

חוֹשְׁבִים

שְׁזָה עַל פְּלִיקִים מְרֵהִיבִים

שֶׁל מְפָרֵךְ כֶּף הַיָּד

אֲבָל זֶה עַל הַצֶּפֶת הַרְצָפָה

בְּשִׁפָּה מְאֵנִית

שֶׁל רִקְנוֹד

עַל הַכֶּרֶת הַבֵּיט

שֶׁל כָּל תְּקֵלִית

כְּמוֹ אֶמָּא שְׁמֻכְיָהּ

אֶת בְּכִי בְּנָה

לְאָף אֶחָד לֹא אֶכְפֵּת

מְהִירוֹת הַסְּקָרָצ'

כִּי הָעֵנִין הוּא

לֹא לְהַרְגִיעַ אֵיזָה גְרוֹד

אֶלָּא כְּמָה תְּסֻרְקוֹת

יִשְׁאָרוּ עוֹמְדוֹת

בְּסוֹף הַלֵּילָה.

ג'ואל דיאז-פורטר (1962): גדל בשיכונני פיטסבורג. יוצא חיל האוויר האמריקאי, בעבר תקליטן, משורר ספוקן ואלוף תחרויות סלאם. מרבה לכתוב הייקו ועל מצבו של האפרו-אמריקאי. כיום שחקן פוקר באלטנטיק סיטי; הפוקר מאפשר לו זמן כתיבה.

לכל אורך הרומן, לילי בריסקו, הציירת האמנית הרווקה, ירדיתה של מרת רמסיי והדמות המועדפת על וירג'יניה וולף, מתקשה להשלים את דמות דיוקנה של מרת רמסיי. בפרק הראשון הקרוי "החלון", היא מחפשת נראשות אחר דימוי שיעניק לה נקודת משען רעיונית. זו נמצאת לה במרדמו, במדונה הרנסנסית לרפאל, המגלמת את אידאת האימהות. נטועה בחלון ביתה, במבט מוסיט מטה בשל הקראת האגדה "הדייג ואשתו" לבנה ג'יימס, מרת רמסיי אינה נוסכת בקורא ביטחון של אותנטיות. זו מושגת עם סילוק הוודאיות, העמדות הפנים, צדקנותה הפילנתרופית וההתכחשות למקום הסוד בעברה שהפריעו בחייה של מרת רמסיי למבטה האסתטי של לילי בריסקו. את הסמוי מן העין לילי בריסקו מגלה גם בזכות הכרתה המתגבשת שלבדידותה כאמנית, יש ערך ייחודי שאין לערער עליו.

וירג'יניה וולף

וגם: מה מצאה וירג'יניה וולף לארוג אגדה מיוזגנית כל כך ברומן שלה?

הדייג הוא איש רחום שחס על חיי הרג ומחזיר לבקשתו אל הים, ואילו אשתו היא חמדנית, תאוות חומר ושררה.

"ובבואו אל הים מצאו אפרו-כהה, והמים התנשאו ממעמקים והדיפו ריח רקבובית. והוא ניגש ועמד על שפתם ואמר:

פוטית פוטית שבים,

בואי, אנא בואי אלי,

כי אשתך היא אילזביל,

להסכית לי לא תואיל".

זו אמירה אירונית על היותן של האמהות סוכנות

לא מוכתרות של הסטריאוטיפים המבזים של הסדר הפטריארכלי בגלל העדרה של שפה מקורית נשית. בפרק האחרון של הרומן אל המגדלוד היחס בין האגדה למציאות הוא אפל וטורד מנוחה.

מר רמסיי ושני ילדיו הבוגרים ג'יימס וקאם, מפליגים אל המגדלוד בפולחן מאלץ של סגירת מעגל מאוחרת. הים מתערבל בסערה כמו באגדה, אך במציאות הוא טבע היולי אכזר, המעורר במר רמסיי איש הספר, געגוע גברי רדום אל הסכנה, חוליה בשרשרת הארוכה, המזינה את המלחמה ואת הטבח של איש ברעהו. ואמנם, הדייג קשישא מקאליסטר, מביא את מר רמסיי לידי מחשבה על "גברים שמתייגעים בזיעת אפם כנגד הגלים והרוח בלילה אפל" הרה סכנה. ואילו בפרק קצרצר שסוגריו מעניקים לו דווקא מעמד של סימן קריאה: "נערו של מקאליסטר אחז באחד הרגים וחתך ריבוע מתוך בשר צידו בשביל שישמש פתיון לחכה. הגוף בעל המום" – עדיין היה חי – "הוטל בחזרה אל הים".

וירג'יניה וולף חשבה שכתנאי לכתיבה, האמן צריך להימצא במצב נפשי מזוקק מטרוניות ומטוהר מרגשות של טינה וזעם. אולם בין דפי הרומן אל המגדלוד אצור כעס גדול. את הרומן היא כתבה שנים אחדות לאחר המלחמה העולמית הראשונה, ובלחימה היא ראתה תכונה של מין שלא יכלה גם סירבה להיות שותפה לה.

הערות

1. ארנסט המינגווי, *הזקן והים*, תרגם אלון אלטרס, ידיעות אחרונות 2005
2. *חרד השמש*, תרגם אלון אלטרס, פן ידיעות 2006
3. בספרדית, שם העצם "ים" הוא ממין נייטרלי (זכר ונקבה)
4. וירג'יניה וולף, *חרד משלך*, עמ' 37; *האלמנך של ויטאקא*, קובץ מידע כללי, ממשלה, כספים, אוכלוסיה בחבר העמים הבריטי, 1865
5. ג'יימס ג'ויס, *יוליסס*, מחברות לספרות, תרגום יעל רנן 1999, עמ' 841
6. צ"ל "שיין-פיין" (אנו עצמנו) – התנועה הלאומית האירית; הוקמה ב-1901 על ידי ארתור גריפית כתנועה בדלנית, שביקשה להישאר תחת הדגל הבריטי.
7. וירג'יניה וולף, *אל המגדלוד*, ספרי סימן קריאה 1975
8. Some one had blundered.
9. מתוך אגדה של האחים גרים; *באל המגדלוד*, עמ' 44